gemeente
Barneveld

Raadsmemo

Datum:
27 oktober 2021

Onderwerp: Reikwijdte Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen Barneveld

Ter attentie van: Raad

Afzender: College

Reikwijdte Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen Barneveld

Aanleiding
Op 19 juni 2019 is er door ChristenUnie, Burgerinitiatief en Pro'98 de motie Natuurinclusief Bouwen ingediend. Op 7 januari 2020 heeft het college ingestemd met een positieve beantwoording van deze motie, waarin wordt voorgesteld om een puntensysteem passend bij de gemeente Barneveld op te stellen.

Op 16 juni 2020 heeft het college ingestemd met het plan van aanpak om te komen tot een puntensysteem voor Barneveld, hiervoor budget beschikbaar te stellen en in gesprek te gaan over de reikwijdte van het opgestelde puntensysteem.

Dit puntensysteem voor Barneveld, terug te vinden onder bijlage 1 bij het collegevoorstel is gereed en kan de reikwijdte ervan besproken worden in de commissie Grondgebied. Voorliggende raadsmemo ondersteunt de commissie om in gesprek te gaan over deze reikwijdte.

Brief LNV Groen in de stad en knelpuntenanalyse natuurinclusief bouwen
Gelijktijdig met het opstellen van het puntensysteem zijn er ook landelijke ontwikkelingen. Deze zijn terug te vinden in de brief, d.d. 20 september 2021, vanuit het ministerie van LNV over Groen in de stad en knelpuntenanalyse natuurinclusief bouwen. Deze brief en knelpuntenanalyse zijn terug te vinden in bijlage 2 bij het collegevoorstel.
In de brief reageert minister Schouten op diverse moties, waarbij ze onder andere aangeeft dat het Bouwbesluit en de opvolger daarvan onder de Omgevingswet (BBL) nu niet de mogelijkheid bieden om eisen op dit gebied, natuurinclusief bouwen, te stellen aan gebouwen.
De bijgevoegde knelpuntenanalyse geeft de volgende knelpunten weer:
- Kennis over aanwezigheid soorten, effectiviteit van maatregelen en de mogelijkheden voor verankering in beleid- en bouwproces is onvoldoende of ontbreekt,
- Natuurinclusiviteit moet concurreren met andere beleidsdoelstellingen, waaronder klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit. Natuurinclusiviteit delft

regelmatig het onderspit, omdat andere ambities steviger zijn verankerd in regelgeving en beleid,
- Er gaat veel tijd en geld om in de toepassing van de Wet Natuurbescherming, het achterhalen van lokale beleidskaders en overleg met bevoegde overheden. Als gevolg hiervan vertraagt de uitvoering van projecten en gaat veel budget in het voortraject zitten in plaats van in natuurinclusieve maatregelen in het bouwproject,
- Ontwikkelaars en bouwbedrijven ervaren financiële knelpunten bij het sluitend krijgen van de businesscase bij het toepassen van en van natuurinclusieve maatregelen en pleiten daarom voor een ‘gelijk speelveld’.

Voor de genoemde knelpunten worden de volgende hoofdoplossingen geschetst:
- Het versterken van de kennisbasis over de toestand en effecten van maatregelen,
- Het aanscherpen van het nationaal beleid en wetgeving,
- De inzet van decentrale regelgeving,
- Ondersteuning van de uitvoeringspraktijk,
- Stimuleren van innovatie en repliceerbare productie.

Als gemeente hebben we geen specifieke taken in het natuurbeheer in vergelijking met de provincie in haar rol als bevoegd gezag. Maar we zijn wel integraal beheerder van de fysieke leefomgeving en staan als decentrale bestuurslaag het dichtst bij de burger. Daarnaast zijn we primair verantwoordelijk voor besluitvorming over veel onderwerpen, die raken aan natuurinclusiviteit.
Zo zorgt de gemeente voor een goede ruimtelijke ordening en is de gemeente bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen voor meer bouwen en afwijken van het bestemmingsplan of omgevingsplan. Natuur is een van de belangen die gemeenten meewegen bij de invulling van hun taken.

<u>Algemene aandachtspunten bij het toepassen van het puntensysteem</u>
1. Het toepassen van een puntensysteem natuurinclusief bouwen heeft op dit moment geen wettelijke basis. Pas bij het vaststellen van het bestemmingsplan of ondertekenen van een anterieure overeenkomst vindt de juridische borging plaats. Mogelijk verandert dit in de toekomst afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen.
2. Het beleidsmatig vaststellen van het puntensysteem maakt het makkelijker om natuurinclusief te werken.
3. De toepassing van het puntensysteem moet getoetst worden tijdens de verschillende fases van ontwerp, uitvoering en beheer. Daarnaast is monitoring gewenst om inzicht te krijgen in het functioneren van de maatregelen en de effecten ervan op het in stand houden van de biodiversiteit en wettelijk beschermde soorten. Deze stappen kosten tijd en capaciteit naast de te nemen maatregelen zelf.
4. Door een puntensysteem beleidsmatig te verankeren, is het voor inwoners, ondernemers en andere gebiedspartners op voorhand duidelijk hoe de gemeente omgaat met dit thema. Door deze duidelijkheid en borging in de ontwerpfase wordt het benodigde budget efficiënt ingezet. Wanneer gewenste natuurinclusieve maatregelen pas bij de uitvoering in beeld komen, dan zijn de bijbehorende kosten hoger.
5. Het nemen van natuurinclusieve maatregelen ondersteunt het toepassen van de Wet Natuurbescherming, evenals gewenste maatregelen vanuit klimaatadaptief beleid.

Om enige richting aan de discussie te geven is hieronder een voorkeursscenario weergegeven.

Voorkeursscenario
Het voorkeursscenario bestaat uit de volgende 3 uitgangspunten:
1. Het Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen Barneveld wordt toegepast binnen de eigen gemeentelijke projecten (R&O en V&I), zoals nieuwbouw, renovatie en verduurzaming vastgoed en infrastructurele projecten.
2. Bij nieuwbouwontwikkelingen, waarbij de gemeente een rol heeft in het eigendom en beheer van de gronden, wordt het puntensysteem toegepast binnen het

beeldkwaliteitsplan of stedebouwkundig plan, waarna de maatregelen worden opgenomen in de anterieure overeenkomsten en bestemmingsplan. In de praktijk vindt dit al plaats, zoals binnen de nieuwbouwwijk Bloemendal, maar dit is niet beleidsmatig verankerd.
3. Het stimuleren inwoners en andere partijen in onze gemeente om natuurinclusief te werken door hierover te communiceren en te inspireren via de website Duurzaam Barneveld, een informatiefolder en andere communicatiemogelijkheden binnen de gemeente.

Toelichting op voorkeursscenario
Door als gemeente het puntensysteem toe te passen bij haar eigen projecten geeft zij invulling aan haar voorbeeldfunctie en draagt zij bij aan het bevorderen van een duurzame leefomgeving. Het is ook een eerste stap om natuurinclusief bouwen te implementeren binnen haar omgevingsvisie en toekomstige omgevingsplannen.

De gemeente kan het puntensysteem relatief makkelijk implementeren, doordat zij de eerste stappen in het project zelf in de hand heeft, waarna andere partijen een actieve rol gaan spelen, zie bijgevoegd processchema.
Bij anterieure overeenkomsten waarbij de gemeente geen rol heeft binnen het eigendom en beheer van de gronden, worden de betrokken partijen geattendeerd op het puntensysteem.
Bij gemeentelijke plannen waarbij geen bestemmingsplan nodig is, wordt het puntensysteem onderdeel van het programma van eisen binnen het aanbestedingstraject.

Door het ontbreken van de wettelijke borging van natuurinclusief bouwen is het nemen van natuurinclusieve maatregelen niet af te dwingen. Daardoor is ervoor gekozen om initiatieven van particulieren en andere partijen te stimuleren om natuurinclusief te werken.
Bovendien kost het toetsen, vergunnen en handhaven van particuliere natuurinclusieve maatregelen relatief veel tijd en capaciteit ten opzichte van nieuwbouwontwikkelingen.
Daarnaast staan particulieren al voor verduurzamingsopgaven. Particulieren, die open staan voor het nemen van natuurinclusieve maatregelen, zullen dit vanuit eigen motivatie doen. Een folder en het puntensysteem zelf kan hen inspireren.
Een vergelijkbare situatie geldt voor externe initiatiefnemers, die los van de gemeente een initiatief ontwikkelen. Door het ontbreken van de wettelijke borging kan het nemen van natuurinclusieve maatregelen niet opgelegd worden. Tegelijkertijd lijken ontwikkelaars het natuurinclusief bouwen te omarmen.
De natuurinclusieve maatregelen dragen bij aan het uitvoeren van verplichtingen voortkomend uit de Wet Natuurbescherming.

Zoals in het bijgevoegde processchema is terug te vinden dat er nog een aantal aandachtspunten om het totale proces goed te implementeren. Bij definitieve vaststelling zal dit verder uitgewerkt moeten worden.